

Løsdriftsforeningens Staldbesøg på Djursland

Tirsdag den 1. november 2011.

Refereret af Kaj Hansen.

Der blev besøgt 3 stalde med malkekøer. Ved det andet besøg blev der serveret frokost, bestående af sandwich med øl eller sodavand, i foderladen. Efter det sidste besøg blev der serveret kaffe med kage, efterfulgt af møde med spørgsmål til dagens værter. Arrangementet havde 60 deltagere.

Første staldbesøg var hos **Poul Søgaard, "Hvidsminde", Allestrupvej 3, 8961 Allingåbro.**

Poul Søgaard bød velkommen og fortalte om mælkeproduktionen på Hvidsminde. Efter brand i 1976 blev der bygget en sengestald til 84 køer og en 2 x 8 sildeben-malkestald. I 2005 blev der bygget en ny sengestald til 245 køer og en 2 x 16 parallel-malkestald. I 2008 blev stalden forlænget med 163 sengebåse. I 1999 blev der bygget til goldkøer, samt værksted og maskinhus. I maj 2011 blev en ny kælvstald færdig. En ny stald med 183 sengebåse i 4 afdelinger, til kvier fra 10 til 20 måneders alder, er under opførelse. Der er lagt vægt på at opnå en stor, effektiv mælkeproduktion, med relativ lave investeringer.

Besætningen var på 370 årskøer + opdræt. Kostalden er med fodergang i midten. Staldens sider er lukkede forneden og åbne på den øverste del. I meget kolde perioder kan disse åbninger reduceres ved at montere plader. Køernes gangarealer er tætte med gummibelægninger. Gangene renses med et skraberanlæg, som kører hver anden time. Der savnes ajlerende i gangene, eftersom der ligger en del ajle på gangene. Sengebåsene strøs med savsmuld, fordi halm giver problemer med at få gyllen gennem spalterne. Køerne skal klovsbeskæres 3 gange årligt. 2 gange årligt har været prøvet, men det gav for mange problemer. Mælkekvote er på 3.100 tons.

Kalvene går de første 3 måneder på halmstrøelse i en kalvestald. Derefter skal de gå 7 måneder i en ældre spaltstald, før de skal gå de næste 10 måneder i den nye sengestald. Ved 20 måneders alderen flyttes kælvkvierne til den gamle sengestald. Antibiotikabehandlede køer og køer der skal goides flyttes også til den gamle sengestald, hvor de går til 14 dage før kælvning, hvorefter de flyttes til strøede kælvbokse.

Der drives 423 ha, hvoraf der avles majs på 120 ha og græs på 60 ha. På resten dyrkes der hvede, byg og rug. Foruden ejeren er der en mand fra Litauen i marken og 4 elever, hvoraf en er dansker og de andre fra Ukraine. Der benyttes maskinstation til at høste majs og korn, samt presse halm. De øvrige markarbejder, inklusiv udkørsel af gylle, udføres med gårdens mandskab.

Andet staldbesøg var hos **Arne Porse, "Fredenslund", Rygårdevej 2, 8961 Allingåbro.**

Arne Porse bød velkommen og fortalte om bedriften. Han nævnte bl.a., at det var 3.gang Løsdriftsforeningen besøgte Fredenslund (1. gang den 30. juli 1974 og 2. gang den 9. oktober 1990) Ove Porse (Arnes far) købte Fredenslund med 50 ha uden kreaturer i 1955. Den første sengestald, til 80 køer og en 2 x 5 sildeben-malkestald, blev opført i 1967. Samtidig opførtes en af de første harvestore siloer i Danmark. Kostalden blev udvidet efter en brand i 1972. I 1974 blev der bygget en spaltstald til 60 kvier og en tidligere svinestald blev indrettet til kalvestald. Siden er der næsten hvert år foretaget ombygning og udvidelse. I 1990 var malkestalden udvidet til 2 x 7

og besætningen var på 185 køer. I 1997 blev malkestalden erstattet af en malke-karrusel med 24 båse. I 1996 blev Arne Porse medejer og i 2005 overtog han hele bedriften.

Staldene var efterhånden nedslidte og mulighed for renovering og fortsat udvidelse meget begrænset, så der skulle bygges en ny stald, hvis der fortsat skulle være mælkeproduktion på Fredenslund. Der blev besluttet at bygge ny stald i efteråret 2007 og den 10. december 2008 blev den nye stald taget i brug. Stalden er med 6 rækker sengebåse (3 rækker på hver side af et foderbord). Der er 4 De-Laval malkerobotter. Stalden har åbne sider med automatisk regulerede gardiner. I sengebåsene er der plast-brystplanker og Pasture-mat kanalmadrasser, som strøs med ½halm og ½savsmuld med en strømaskine, monteret på en Staldkat. Der er spaltegulv i køernes gangarealer. Spaltegulvene renses af to skraberrobotter (en i hver side) 4 gange i døgnet mellem sengebåsene og to gange ved foderbordet. Under spaltegulvene er der ringkanaler, hvori gyllen pumpes rundt hver nat, samtidig med at der tilsættes svovlsyre fra et Infarm NH4+ anlæg.

Den nye stald benyttes kun til malkende køer. Ikke malkende køer, kælvende køer, kvier og kalve opstaldes i de ældre stalde. Der er godt 300 malkende jerseykøer, som hver bliver malket gennemsnitlig ca. 2,4 gange i døgnet. Derudover er der ca. 40 goldkøer. Køernes foder består af majsensilage og græsensilage, samt tilskuds- og kraftfoder. Alle dyr er på stald hele året.

Besætningen passes af 1 fodermester, 1 anden års elev, en fleksjobber og en fra Ukraine, som arbejder halvdelen af tiden med at passe 1200 slagtesvin. Gårdens 750 ha passes af Lone og Arne Porse, med hjælp af deres børn. Familien laver selv alt markarbejde.

Efter frokosten i foderladen fortalte Niels Dybdahl fra Slagtekalve Rådgivning Aps.

(www.slagtekalve.dk) om hvad de kan tilbyde mælkeproducenter af rådgivning.

Slagtekalverådgivningen blev startet i 2003 af Mogens Larsen. De er i dag 7 personer i det uafhængige firma. Udover rådgivning om slagtekalve, planteavl og miljø, rådgives også om malkekvæg, optimering af malkerobotter og management. Niels Dybdahl nævnte bl.a., at mange landmænd havde købt udstyr til elektronisk overvågning af besætningen, men at dataene derfra blev udnyttet i meget begrænset omfang i forbindelse med management. Han omtalte også deres foderrådgivning og hjælp ved udarbejdelse af miljøansøgninger.

Tredje staldbesøg var hos **Mogens Hjort Jensen, "Bakkegaarden", Dolmervej 29, 8500 Grenå**

Mogens Hjort Jensen bød velkommen og fortalte om bedriften. Knud Erik Jensen (Mogens Jensens far) købte Bakkegaarden i 1966 med 23 ha og 18 køer. Bindestalden blev løbende udvidet op til 100 koplads. Et påtænkt nybyggeri i begyndelsen af 80-erne blev opgivet på grund af høj rente. I forbindelse med, at Mogens Jensen købte en gård med malkekøer, som han overtog den 1. februar 1994, blev der dannet et I/S med far og søn. Derefter blev der bygget en isoleret sengestald, til 160 køer og en 2 x 10 sildeben-malkestald. Den nye stald blev taget i brug den 6. juli 1994. Løsdriftsforeningen var på besøg den 16. november samme år.

I 2007 og 2008 blev der bygget en ny kostald med 6 rækker sengebåse, en bygning med kælvbokse i den ene side og kalvebokse i den anden side, samt en bygning til maskiner i den ene ende og halm i den anden ende. Der er brandmur mellem de to afdelinger.

Den nye kostald har helt åbne sider, med overdækning ud over foderbordene i hver side. Der er sand i sengebåsene. Der er betonelementer fra Thisted-Fjerritslev i køernes gange, som renses af skraberanlæg. Stalden er delt på langs, Unge køer går i den ene side og ældre køer i den anden side. Desuden er der i den ene side et hold med nykælvvere og i den anden side et hold med køer der snart skal kælv. Køerne malkes i hver sin side af malkestalden. Staldens ende med servicorum, kontor/kantine og malkestald er isoleret. Malkestalden er en 2 x 24 parallelstald med Bou Matic udstyr. Der er to returgange. Malkegraven er kileformet for at forbedre oversigten.

Teknikken er placeret i en kælder undr malkegraven. En varmepumpe opsamler varme fra mælkekøling og forsyner beboelser med varme, samt beboelser og stald med varmt vand.

Der køres sand ind til sengene en gang om ugen, hvilket tager et par timer. Fra starten var der skraberanlæg med kædeetræk, men på grund af sandet blev kæderne hurtigt slidte og da de er meget dyre, er anlægget skiftet ud med anlæg, som har rebtræk med en trækstation i hver ende.

Også kælve-/kalvestalden har åbne sider. Kalvene går i hytter de første 3 uger, hvorefter de går i bokse med 8 – 10 kalve i hver. Hytter og bokse muges en gang om ugen. Kvierne går i den gamle sengestald, hvor løbekvierne går i den ene side og de drægtige kvier i den anden side.

Besætningen er på 325 køer, hvoraf 290 malker. Ydelsen er ca. 11.000 kg mælk pr. ko årligt. Mælkekvoten er på 3.000 tons. Køerne tildeles foder 1 gang i døgnet. Der er 4 medarbejdere i stalden, foruden 2 skoledrenge, som skiftes til at komme om eftermiddagen. Der er to i malkestalden ad gangen.

Der drives 400 ha, heraf 150 ha forpagtet. Der avles majs på 125 ha, græs på 70 ha, vinterraps på 45 ha og hvede på 60 ha. Resten benyttes til vårbyg. Der er ansat en markelev. Desuden deltager ejeren og faderen i arbejdet på gården. Der benyttes maskinstation til at snitte grovfoderafgrøder, til at sprede dybstrøelse, samt til presning af wrapballer. Det øvrige markarbejde udføres i samarbejde med ejerens bror, som har en gård i nærheden.

Efter besigtigelse af staldene blev der serveret kaffe og kage i et stort frokost/samlingsrum på 1. sal i serviceafdelingen. Bagefter blev der holdt møde med Helge Kromann som ordstyrer, hvor de 3 besøgsværter svarede på spørgsmål. Af svarene på spørgsmål fremgik bl.a.:

- Mogens Jensen kunne godt misunde dem, som har robotter der virker, men var i øvrigt glad for sit valg af malkestald.
- På Bakkegården benyttes 10 kg sand pr. ko om dagen, hvilket koster 250 kr. pr ko om året. Sandet er hård ved gyllefordeleren, mens der ikke er store problemer med gyllepumperne. Ca. halvdelen af sandet udskilles, mens resten køres ud med gyllen. Sand forøger slid på klovene. På grund af sand i sengebåsene og frisk luft i stalden holder køerne en laktation mere i den nye stald, end tidligere i den gamle stald. Sundheden hos både køer og kalve er forbedret mærkbart efter de nye stalde blev taget i brug.
- Mogens Jensen vil gerne have elektroniske øremærker i stedet for transponderne. På grund af computerproblemer er afgangskøer blevet genoplivet, når transponderne blev hængt på nye køer.
- På Bakkegården fodres de malkende køer med to læs foder lige før malketid om eftermiddagen. Derved sikres at der også er foder på foderbordet om morgenen. Goldkøernes ration indeholder mere halm og i kviernes foder er der ikke kraftfoder.
- Arne Porse fortalte at mælakens kimindhold efterhånden er blevet stabil omkring 10.000. Der benyttes 60 tons svovlsyre om året til 12 – 13.000 m³ gylle. Syren koster en krone pr. kg. Gyllen indeholder mere kvælstof og der spares på svovlet i indkøbt gødning. Desuden er det en fordel, at gyllen må udlægges med slæbeslanger på græsmarker.
- Service på malkeanlægget koster 60 – 80.000 kr. om året på Hvidsmunde. På Fredenslund er der en platinaftale med De-Laval, som omfatter al vedligehold på malkerobotterne, undtagen skiftning af pattegummi. Aftalen koster 40.000 kr. pr. robot, altså 160.000 kr. i alt. På Bakkegården betaler de ca. 100.000 kr. årligt for en vedligeholdsaftale på malkeanlægget.
- Der blev spurgt om, hvorledes ejerne forventer bedrifterne ser ud om ti år, når Løsdriftsforeningen medlemmer kommer igen:
- Poul Søgaard forventede ikke der ville være flere køer. Den nye ungkvægstald vil formentlig være dobbelt så stor, på grund af udfasning af den gamle spaltegulvsstald.

- Arne Porse forventer at udfase slagtesvinene og fordoble antal køer. Desuden vil han gerne bygge nye stalde til opdrættet og derefter sanere de gamle bygninger.
- Mogens Jensen kunne tænke sig en udvidelse med 100 – 120 køer, når kvoten forsvinder. Det er forholdsvis nemt at forlænge stalden. De nuværende fordele, hvor ingen malder mere end 1 gang om dagen og hvor der kun arbejdes hver 3. weekend, må ikke blive sat over styr.

Kristian Sejersbøl omtalte til sidst, at det årlige vinterkursus eventuelt flyttes til december måned, for at undersøge muligheden for at få landbrugskoleelever til at deltage.

Dagen sluttede med vingaver og klapsalver til dagens 3 værter og formand Niels Tobiassen takkede værterne og de mange fremmødte, samt ønskede alle en god tur hjem.